

ZJAVENÉ TAJOMSTVO

Ozveny v našej bohoslužbe

Témy prvej časti knihy Genezis sa stali významnými v našej oslave Božej spásy v cirkevnej bohoslužbe. V eucharistických modlitbách (anaforách) božských liturgií hlásame, že po tom, čo sme padli, Boh nás zodvihol v Ježišovi Kristovi. Na Vianoce oslavujeme Krista ako „strom života“, pripomínajúc ten, od ktorého boli odohnaní Adam a Eva (Gn 3, 24): „Strom života vykličil s Panny v jaskyni. Jej lono sa stalo duchovným rajom, v ktorom bolo zasadené božské ovocie – a ak z neho budeme jesť, budeme žiť a nezomrieme ako Adam. Kristus vychádza, aby vrátil do života podobu, ktorá sa stratila na začiatku“ (Tropár, Predsviatok Narodenia Ježiša Krista).

Znovuotvorenie raja je častou témou cirkevnej modlitby.

V kondáku k úcte svätého Kríža počas Veľkého pôstu spievame: „Brány raja už viac nestráži plamenný meč, lebo Pánov kríž ho podivuhodne uhasil. Moc smrti bola zlomená, víťazstvo podsvetia zlikvidované a ty, môj Spasiteľ, si vstal z mŕtvych a tých, ktorí sú v priepasti [podsvetí], si vyzval: „Vstúpte do raja.““ Jeden hymnus pre sviatok Povýšenia Kríža (14. september) hlása: „Keď si bol vyzdvihnutý na kríži, Vládca, vzkriesil si so sebou Adama a celú našu padlú prirodzenosť... Ten, ktorý stromom zvedol nášho praotca Adama, je sám zvedený krížom... Smrť, ktorá prišla na človeka skrze jedenie zo stromu, je dnes pomocou kríža zbavená účinnosti...“ Ďalší hymnus vyhlasuje: „[Na kríži] Kristus, Kráľ slávy, slobodne rozprestrel svoje ruky. Tým nás pozdvihol k nášmu bývalému šťastiu, ktoré sme stratili vďaka dávne nepriateľovi a trpkému potešeniu [jedeniu zo stromu], ktoré nás odohňalo od Boha.“ Všetky tieto obrazy sú ozvenou evanjeliového úryvku, v ktorom Pán z kríža otvoril raj kajúcemu lotrovi (Lk 23, 42).

Príbehy z knihy Genezis figurujú aj v byzantskej teológii krstu. Svojou vierou v Krista Ježiša a svojím prijatím jeho povolania ku krstu (porov. Mt 28, 16 – 20) sme sa skutočne a opravdivo stali súčasťou nového stvorenia, ako vysvetľuje svätý Gregor Teológ:

„Byť úplne bez hriechu patrí Bohu... ale hrešiť je ľudské... preto Vládca nepovažoval za správne ponechať svoje stvorenie bez pomoci alebo opomenúť nebezpečenstvo odlúčenia stvorenia od neho, ale tak, ako dal existenciu tomu, čo neexistovalo, tak podnikol nové stvorenie toho, čo existovalo, božskejšie a vznešenejšie než to prvé... Taká je milosť a moc krstu, nie premoženie sveta ako v minulosti, ale očista každého jednotlivca od hriechov a úplné očistenie od všetkých modrín a škvŕn hriechu.“

Svätý Ján Zlatoústý porovnával nové stvorenie krstom s pôvodným príbehom stvorenia v knihe Genezis: „Vtedy [Boh] stvoril človeka na Boží obraz; teraz ho zjednocuje so samotným Bohom... Prvému človeku dal raj na prebývanie, nám teraz otvoril nebo.“ [Nahota kandidáta sa kladie do kontrastu s nahotou Adama a Evy: „Vtedy existovala nahota i teraz existuje nahota. Ale v starej zmluve Adam po tom, čo zhrešil, bol nahý, pretože zhrešil; v novej zmluve sa kandidát vyzlieka, aby bol oslobodený od hriechu.“

Krstné rúcho sa stalo našim odevom v Kristovi (Gal 3, 27) a nahradilo hanbu Adama a Evy pri ich nahote v rajskej záhrade (Gn 3, 27).

Abrahám a Izraeliti

Genezis pokračuje príbehom Abraháma, praotca Izraelitov a otca všetkých, ktorí veria. Abrahám mal sériu hlbokých osobných skúseností s tajomným Bohom. Padol na neho „tvrdý spánok. Prepadla ho hrôza a veľká tma“ (Gn 15, 12). Abrahám bol povolaný, aby vložil celú svoju dôveru do Boha. Abrahám a jeho manželka Sára boli starí a bezdetní, a predsa mu Boh povedal, že sa stane otcom veľkého národa. Abrahám zo svojej strany mal opustiť svoju domovinu a svoj kmeň a vydať sa do novej a cudzej krajiny. Abrahám už nemal Boha vnímať ako miestneho patróna určitého regiónu, ale ako Boha celého stvorenia.

Boh z vlastnej iniciatívy vstupoval do vzťahu s Abrahámom a jeho potomkami. Týmto spôsobom Boh uzatváral zmluvu s celým ľudstvom. Svätý Pavol neskôr vysvetlí túto zmluvu z kresťanského pohľadu:

„Abrahám uveril Bohu a počítalo sa mu to za spravodlivosť. Vedzte teda, že tí, čo sú z viery, sú Abrahámovými synmi. Písmo predvídalo, že Boh z viery ospravedlní pohanov, preto predpovedalo Abrahámovi: ‚V tebe budú požehnané všetky národy.‘ Teda tí, čo sú z viery, sú žehnaní s veriacim Abrahámom“ (Gal 3, 6 – 9).

Príbeh Abraháma sa číta na večeriach a na liturgiách vopred posvätených darov v štvrtom a piatom týždni Veľkého pôstu. Zdôrazňuje sa najmä jeho povolanie do novej krajiny, zmluva obriezky (v kresťanstve nahradená krstom) a ochota obetovať svojho syna Izáka. Boh odmietol prijať túto obeť, azda na znak toho, že ľudská obeť je mu odporná. Dôležitá je Abraháмова úplná otvorenosť voči Bohu, ktorý nám neskôr dá svojho jediného Syna, ktorý sa za nás obetuje na kríži.

V niektorých chrámoch je nad stolom pre proskomídiu (prípravu svätých darov) umiestnená ikona obetovania Izáka, aby nám pripomínala Abrahámovu vieru. To nás pozýva, aby sme sa prejavili ako „Abrahámovi potomkovia“ tým, že sa odovzdáme Bohu, ako sa modlíme v ekténiách: „Samí seba, druh druhu i celý náš život Kristu Bohu oddajme.“

Mojžiš a exodus

Ústrednou témou celého Starého zákona je najvyšší Boží vykupiteľský čin, ktorým Boh vyviedol Izraelitov z otroctva v Egypte. Táto udalosť, nazývaná exodus, sa začala zotročením Abrahámových potomkov v Egypte faraónom, „ktorý Jozefa nepoznal“ (Ex 1, 8). Z politických dôvodov bol ľud privedený do otroctva modelom hriešneho správania, ktorý sa snažil získať moc pre seba a nenávidel tých, ktorí boli iní. Táto nespravodlivosť bola prejavom zla, ktoré vstúpilo do ľudského rodu.

Boh sa zľutoval nad ľudom, ktorí sa ocitol v takomto zajatí, a zjavil sa ako vykupiteľ, keď povolal proroka Mojžiša, aby vyviedol ľud z otroctva „do krajiny krásnej a priestranej, do krajiny, ktorá oplýva mliekom a medom“ (Ex 3, 8). Boh sa predstavil Mojžišovi: „Ja som Boh tvojho otca Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba... Videl som utrpenie svojho ľudu v Egypte a počul som jeho volanie pre pracovných dozorcov...“ (Ex 3, 6 – 7).

Exodus je vzorom pre všetky Božie vzťahy s jeho ľudom. Stretávame sa v ňom s Bohom, ktorý z vlastnej iniciatívy nás miluje a povoláva k priateľstvu s ním. Keď Pán prešiel popred neho, Mojžiša to pohlo zvolať: „Pán, Pán je milostivý a láskavý Boh, zhovievavý, veľmi milosrdný a verný. On preukazuje milosrdenstvo tisícim, odpúšťa nepravosť, zločiny a hriech“ (Ex 34, 6 – 7). V neskorších rokoch proroci nikdy nezabudli, ako Boh zaobchádza s ľudským rodom: Boh zostáva verný, aj keď jeho ľud hreší.

Skúsenosť exodu bola zároveň záväzkom zmluvy medzi Bohom a jeho ľudom Izraelom. Ten, ktorý ich vyviedol z Egypta, ich vyzval, aby uctievali iba jeho.

Toto veľké prikázanie, ktoré im bolo dané, mali denne opakovať ako modlitbu: „Počuj, Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný! A ty budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou“ (Dt 6, 4 – 5).

Príbeh exodu Cirkev zažíva novým spôsobom počas Veľkého a Svätého týždňa, v ktorom oslavujeme smrť a zmŕtvychvstanie Pána Ježiša. Hlásame naše presvedčenie, že „nová Pascha nám zažiarila“ (Stichira sviatku Paschy). Kristus naplnil duchovný význam exodu tým, že oslobodil celý ľudský rod z otroctva hriechu. Táto spása je omnoho univerzálnejšia než exodus z fyzického otroctva na jednom odľahlom mieste a v dávnej dobe. Na ohlasovanie tejto novej zmluvy Ježiš ustanovil Eucharistiu, aby naplnil paschálny pokrm, ktorý Židia slávnostne jedli na pamiatku udalostí exodu.

Mnohé detaily opisu exodu sú vzormi pre spôsob, akým Boh pôsobí v našich životoch. Aby našiel zaslúbenú zem, musel izraelský ľud štyridsať rokov putovať púšťou. To malo naznačovať čas prípravy, ktorý potrebujeme, keď čakáme na Božie konanie. A tak Mojžiš sa postil v púšti štyridsať dní, než dostal desať prikázaní. Eliáš sa postil štyridsať dní na púšti, než prišiel do Božej prítomnosti. Ježiš sa postil štyridsať dní, keď odvracal diablove pokúšania. Rovnako tak sa púšť alebo vrch stali privilegovanými miestami na stretnutie s Bohom. Tieto miesta nás oddeľujú od rušivých vplyvov a privádzajú nás do ticha, v ktorom môžeme počuť pokojný Boží hlas. Ježiš zjavil svoje božstvo Petrovi, Jakubovi a Jánovi na vysokom vrchu, keď sa pred nimi premenil. Mojžiš a Eliáš sa pri tejto udalosti zjavili ako zástupcovia Zákona a Prorokov, pretože podobným spôsobom zažili Boha.

Aby sme našli Božiu prítomnosť vo svojom živote, aj my potrebujeme nejakú „púštnu skúsenosť.“ Cirkev nám takúto skúsenosť ponúka vo svojich pôstnych obdobiach, najmä v štyridsaťdňovom Veľkom pôste pred sviatkom zmŕtvychvstania nášho Pána (Paschou).

Farské Oznamy

- V sakristii zapisujeme do knihy Hramôt pred blížiacou sa pamiatkou zosnulých.
- 01.11.2024 v piatok 08:45 - Hramoty v cerkvi po sv. liturgii.
- 01.11.2024 v piatok 13:00 - Panychída na cintoríne, po nej svätenie pomníkov.
- 01.11.2024 Zbierka „Sviečka za nenarodené deti“.
- Po zmene času z letného na zimný upravujeme čas slávenia sv. liturgií večer na 16:30.
- Spovedanie chorých po farnosti

Prosíme farníkov, aby sa na cintoríne stíšili a počas panychídy, aby sa spojili s nami v modlitbe za spásu našich zosnulých bratov a sestry, ktorí nás predišli do večnosti.

Výzva: Urobme ďalší krok k ochrane prírody tým, že pri výzdobe hrobov použijem prírodné ozdoby. Nebudem kupovať plastové vence, ktoré sú neekologické a veľmi zaťažujú našu Zem a aj peňaženku.

Liturgický program od 28.10.2024 do 10.11.2024

<i>Dátum</i>	<i>Čas</i>	<i>Program</i>	<i>Úmysel</i>	<i>Liturgický kalendár</i>
28.10 Po.	06:45 16:30	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Juraja Rešetára † Miroslav Stašenko	Svätá mučenica Paraskeva z Ikónia.
29.10 Ut.	06:45 16:30	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Firmentovej ZBP r. Juraja Kačmarika	Svätá prepodobná mučenica Anastázia.
30.10 St.	06:45	Sv. liturgia csl.	† z r. Kerpčárovej 1	Svätí mučeníci Zénobios a jeho sestra Zénobia.
31.10 Št				Blažený hieromučeník Teodor, mukačevský biskup.
01.11 Pia.	08:00 08:45 13:00 16:30	Sv. liturgia csl. Hramoty Panychída cintorín Sv. liturgia csl.	† členov arcibratstva † z knihy Hramôt † pochovaných na cintoríne † Marián Balušinský (40 dň.)	Svätí divotvorcovia a nezištníci Kozma a Damián.
02.11 So	09:00	Sv. liturgia csl.	† Michal Kačmarik (ročná)	Svätí mučeníci Akindyn, Pegasios, Aftonios, Elpidéfor a Anempodist.
03.11 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večierenň	Za farské spoločenstvo ZBP r. Šimkovej Na úmysel darcu	NEDEĽA 24. TÝŽDŇA PO PÄTDESIA TNICI 7. hlas
04.11 Po.	06:45 16:30	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Tarasovičovej 332 † Eliáš Vančík (40 dňová)	Náš prep. otec Joannikios Veľký. Sv. muč. Nikander, myrský bis., a Hermaios, presb.
05.11 Ut.	06:45	Sv. liturgia csl.	† z r. Šuťárovej 153	Svätí mučeníci Galaktión a Epistéma.
06.11 St.	06:45 16:30	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Skaličanovej † z r. Firmentovej	Náš otec svätý Pavol Vyznávač, konštantínopolský arcibiskup.
07.11 Št	16:30 17:15	Sv. liturgia csl. Večierenň	† z r. Balušinskej 31	Tridsiati traja svätí mučeníci z Melitíny. Náš prepodobný otec Lazár Divotvorca, ktorý sa postil na vrchu Galésion.
08.11 Pia.	06:45 07:30 16:30	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	Na úmysel darcu ZBP r. Šašalovej 110	Zhromaždenie k veľ'vojdovcovi Michalovi a ďalším beztelesným silám. Myrovanie
09.11 So				Naša prepodobná matka Matróna. Prepo- dobná Teoktista z ostrova Lesbos.
10.11 Ne.	07:00 07:30 09:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl.	ZBP r. Michala Diniča ZBP r. Cvancigerovej	NEDEĽA 25. TÝŽDŇA PO PÄTDESIA TNICI 8. hlas Zbierka na knžazský seminár